

RJEČNIK EUROPEIZAMA

Krsto Spalatin: Peterojezični rječnik europeizama, Nakladni zavod MH, Zagreb, 1990.

Drago Šimundža

Hrvatska je leksikografija vrlo bogata. Tijekom posljednjih pet stoljeća napisani su mnogi, različiti rječnici i rasprave. U novije su vrijeme najčešće u opticaju rječnici stranih riječi. Prošle se godine pojavio jedan takav: *Peterojezični rječnik europeizama*, pomalo neobičan ali vrijedan i zanimljiv. Unutar naše bogate leksikografije predstavlja zaseban tip rječničkog blaga ili, bolje, njegove prezentacije i obrade. Pisan je stručno, etimološki i komparativno, s naglaskom na značenje i upotrebu riječi u svih pet jezika koje obuhvaća: hrvatskom, njemačkom, talijanskom, engleskom i francuskom.

Rječnik europeizama uzima u obzir suvremene međunarodne riječi u hrvatskom jeziku, europskog podrijetla, donosi ih, obrađuje i tumači u njihovu izvornom, leksičkom obliku i današnjoj upotrebi, u sinhronijskom i dijahronijskom pojmovnom značenju. Metodologija je znanstvena, obrada akribijska.

Uz uobičajene uvodne studije i podatke, ovaj se rječnik dijeli na dva glavna dijela. U prvom su donesene same riječi, natuknice, u svih pet jezika, abecednim redom. Najvažnije je hrvatsko kazalo; u njemu su popisane riječi evropskog podrijetla koje autor obrađuje. Slijede kazala i riječi drugih obrađenih jezika, istoga značenja, s hrvatskim odgovarajućim terminom. U dodatku su u prvom dijelu nabrojani neki izričaji srpskog jezika i britanski jezični termini engleskog govornog područja.

Drugi je dio glavni korpus rječnika. To je u stvari »Peterojezični rječnik«. U njemu su studijski obrađene sve navedene natuknice, i to usporedo u svih pet jezika. Dakako, hrvatska je natuknica prva; ona diktira postupak, značenje i obradu. U obzir je ušlo oko 1.500 stranih riječi, koje su postale baštinom našeg leksičkog blaga. Sve su odreda iz europskih jezika. Uz hrvatsku natuknicu, hrvatski oblik riječi, usporedo slijede oblici na druga četiri jezika, ne baš uvijek istog korijena, ali zato istog značenja.

Ovo se je djelo rodilo iz prakse profesora romanskih jezika, koji se od studentskih dana suočavao s vezama i odnosima evropskih jezika, te je u tom smislu skupljao građu tijekom svoje dugogodišnje profesorske službe na više sveučilišta u nas i u inozemstvu. Rječnik u tom smislu očituje svoju dvostruku ulogu: stručnu, filološko-komparativnu, i praktičnu: može poslužiti studentima i svima koje zanimaju evropski jezici da što lakše, gotovo spontano prijeđu na svladavanje i upotrebu europeizama, naizmjenično u svih pet u rječniku navedenih jezika.

Bogatstvo je ovoga rječnika što gotovo redovito uz osnovnu riječ, njezinu upotrebu i značenje, donosi njezine inačice i sinonime, tumačeći razvojne odose, mijenjanje smisla i, nerijetko, stilsku vrijednost i upotrebne razlike. Čitatelj tako prati i uočava dijahronijski razvoj i raznolikost značenja pojedinih izričaja u različitim jezicima. Suvremeni oblici koji potječu od istih korijena nisu zadržali u svim jezicima istu semantičku vrijednost. Uz to, naravno, doznajemo i mnoge druge odrednice i podatke o dotičnoj natuknici.

Za nas je, svakako, najvažniji hrvatski dio koji je u stvari temeljna osovina rječnika. Posebno treba naglasiti i uvažiti uspjeh autora u traženju i pronalaženju hrvatskih inačica za uhodane međunarodne izričaje, kao i stručna tumačenja s obzirom na upotrebu, podrijetlo i značenje riječi u svih pet jezika. Ukratko, rječnik je stručan i koristan. Preporučujemo ga.